

1 Ukázka z recenzované knihy.

Při nízkém zatížení zvířaty na pastvině nedochází k poškození porostu ani půdy. Zvířata však spásají porost selektivně, pro kvalitní druhovou skladbu je nutné pravidelně sekat nedopasky. Foto M. Šimek

Jednotlivé části se věnují fyzikálním a chemickým vlastnostem půdy, půdní organické hmotě, půdní vodě, režimu živin v půdě, vztahům s rostlinami a hodnocení stavu půdy a také základním faktům o půdě, jejích složkách, funkcích a službách a rovněž organismech, které půdu obývají. Praktičnost manuálu podtrhuje grafická úprava s barevnými záložkami a struktura všech částí. V každé z nich je stručně vysvětlen vztah mezi půdní biotou a předmětem kapitoly a poskytnuta základní informace o problémech, na jaké lze v dané oblasti u nás narazit. Následující tři části jsou jádrem publikace a odpovědí, proč jde o praktický manuál – autoři srozumitelně a na praktických příkladech vysvětlují, nebo spíše radí, jak při managementu půdy, resp. v zemědělství a lesnictví postupovat správně (jak půdě pomoci, jak se starat), čeho se

naopak vyvarovat (jak neubližovat), a v další části poskytují i rady malopěstitelům a zahrádkářům. Závěr každé kapitoly je věnován odbornému základu dané problematiky. Přirovnal bych ho k výtahu podstatných informací, nebo k výpiskům, které si připravíte po studiu třeba zmíněné dvoudílné monografie jako kostru potřebných znalostí. Tuto část doprovází množství ilustrací, grafů, tabulek i fotografií. Zejména bych chtěl vyzdvihnout řadu schémat vysvětlujících půdní procesy a vztahy – i složité části jsou podány názorně a pochopitelně a podle mého soudu velmi kvalitně a přehledně. Jsem přesvědčen, že souhrn těchto „odborných základů“ v každé kapitole je vlastně dostupnou, koncentrovanou, a přesto vcelku kompletní učebnicí půdní biologie, navíc vztaženou ke konkrétním problémům. Na konci každé části najdeme seznam literatury a doporučeného dalšího čtení i jiných zdrojů včetně internetových, což ještě zvyšuje užitečnost manuálu. Trochu mě mrzí, že některé publikace z českého prostředí si cestu do doporučené literatury nenašly, i přesto, že jich není mnoho (třeba zmíněná Ekologie půdy, nebo některé série

článků z populárně-vědeckých a odborných časopisů, tady jsou odkazy omezeny spíše na články autorských kolektivů manuálu a monografie Živá půda). Jako půdní biologa by mě potěšilo, kdyby se v dokumentaci toho hlavního, k čemu se celá kniha váže – půdních organismů – objevilo více obrázků a fotografií tohoto pro mnohé zcela neznámého světa. Chybějí nebo jsou zastoupeny sporadicky (jedním obrázkem, navíc ne nutně úplně reprezentativním) ty nejpočetnější složky půdní fauny, jako jsou hlístice, roztoči nebo chvostokoci, které většina potenciálních uživatelů manuálu pravděpodobně spíše dosud neviděla a ani přímo neuvidí. Některé skupiny hmyzu by si zasloužily jiné ukázky – např. brouky reprezentuje u nás opravdu vzácný chrobák révový (*Lethrus apterus*) a svižník, zatímco často početné larvy dvoukřídlých ilustrovány nejsou. Na druhou stranu je jasné, že manuál není a nemá být atlasem „živěny“, k tomu slouží jiné publikace, byť jich pro půdní druhy moc nevyšlo – možná by byl užitečný trochu větší výběr doporučených pramenů.

V každém případě zájemci, ale i zemědělci, všichni, kdo řídí a přeměňují krajinu, odborníci a učitelé dostávají v praktickém manuálu do ruky názornou publikaci, v níž se lze dobře orientovat, která poskytuje všechny základní informace a je plná doporučení k problému degradace a ztráty půd a jejich ekosystémových funkcí, které jsou dnes vnímány jako jeden z nejzávažnějších environmentálních problémů celé planety. Zbývá doufat, že pomůže rozšířit obzory i nespécialistům účastnícím se veřejných diskuzí a přispěje k obecnému povědomí o komplexnosti a zranitelnosti půdního prostředí, ale i ke správným, odborně podloženým řešením a jejich širokému akceptování společností. Takto postavená publikace by mohla přispět i k rekrutování většího počtu zájemců o tolik zásadní, a přesto u nás stále kapacitně nedostatečně pokrytou oblast vědy.

**Academia, Praha 2021, 324 str.
Doporučená cena 450 Kč**

Jarmila Kubíková

Bohemia centralis 37

Nový svazek regionálního časopisu Středních Čech obsahuje na 336 stranách monografii Ivo Nováka Příspěvek k poznání motýlů (Lepidoptera) Křivoklátska.

Jde o rozsáhlou studii v chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko, která se rozkládá v trojúhelníku mezi městy Kladno, Beroun a Rakovník. Na území o rozloze 628 km² bylo vyhlášeno 27 maloplošných zvláště chráněných území, kterým autor věnoval hlavní pozornost. Práce obsahuje mapu území s vyznačenými sběrnými místy. Zvláště jsou vymezeny body s trvalými světelnými lapači a další studované lokality, jichž bylo celkem 89. Výzkum probíhal v letech 1994–2018.

Výsledkem rozsáhlé práce byl nález 1 758 druhů motýlů ze 63 čeledí, což představuje více než 50 % české fauny motýlů. Byly nalezeny druhy vzácné i na dlouhou dobu vymizelé, i když i v tomto území byl pozorován opakovaně zjišťovaný úbytek druhů a jejich početnosti. Výsledky jsou uváděny podle výskytu ve světelných lapačích nebo podle sběru na popsaných lokalitách, většinou ještě s poznámkami o nálezech na určitých rostlinách. Následuje diskuze a poznámky k výskytu motýlů, které se měnily během mnohaleté práce v terénu, rejstřík čeledí, rodů a druhů a rejstřík použitých českých jmen. V příloze jsou čtyři barevné tabule, každá s 18 druhy

vybraných motýlů, a je vyobrazeno 17 studovaných lokalit.

Tento svazek *Bohemia centralis* tak blíže představuje životní dílo významného specialisty a zároveň navazuje na řadu předchozích regionálních sborníků, které se věnují převážně chráněným územím Středočeského kraje. V minulých letech byly uveřejněny rozsáhlé studie z CHKO Brdy, Český kras, Křivoklátsko a Kokořínsko.

Bohemia centralis 37, regionální sborník, Praha 2021. Neprodejný, lze objednat na adrese Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Samostatné oddělení práce s veřejností a knihovna, Kaplanova 1931, 148 00 Praha 11 – Chodov, nebo získat na adrese redakce: AOPK, regionální pracoviště Střední Čechy, Podbabská 2582/30, 160 00 Praha 6.

K dalšímu čtení např. *Živa* 2021, 1: XXIV a 6: CLXXIX.